

**КАФЕДРИ ГЕОЛОГІЇ ТА РОЗВІДКИ
НАФТОВИХ І ГАЗОВИХ РОДОВИЩ – 75 РОКІВ**

Освіта незалежної України 2018 р. відсвяткувала 120 років із початку організованої підготовки фахівців вищої кваліфікації нафтогазового комплексу. Цьому ювілею передувала своя історія, коли на певному етапі зароджувалася нафтогазова освіта на українських землях.

У Східній Галичині наприкінці XIX ст. нафтова індустрія розвивалася дуже бурхливо, адже наш край забезпечував нафтою всю Європу. Назріла гостра потреба підготовки кваліфікованих спеціалістів нафтового промислу. На нафтовому конгресі в Перемишлі (1882) з ініціативи референта гірничого округу Леона Сирочинського було прийнято постанову про швидке запровадження у Львівській політехнічній школі викладання нафтової геології, вертництва та переробки нафти.

Кафедра геології та розвідки нафтових і газових родовищ (ГРН) була започаткована 1945 р. як структурний підрозділ нафтового факультету Львівського політехнічного інституту (нині – Національний університет «Львівська політехніка») на підставі наказу Весоюзного комітету у справах Вищої школи № 480 від 02.10.1944 р. 1963 р. кафедра переведена до Івано-Франківська у складі нафтового факультету філії Львівського політехнічного інституту. Сьогодні функціонує у складі навчально-наукового Інституту природничих наук і туризму Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу.

Кафедра ГРН формувалася як базова структурна одиниця закладу вищої освіти з метою проведення освітньої та наукової діяльності для підготовки фахівців нафтогазогеологічної і споріднених спеціальностей.

Завдяки зусиллям багатьох поколінь науковців, кафедра досягла визнання школи геологів-нафтовиків не тільки серед вітчизняних, але й світових учених. Значна роль у цьому процесі належить керівникам кафедри, які наполегливо працювали над вивченням та дослідженням нафтогазоносності надр України, любили свою справу, віддавали кафедрі велику частку свого життя та зуміли правильно організувати роботу від часу заснування до сьогодні.

Першим завідувачем кафедри ГРН був всесвітньвідомий академік В. Б. Порфир'єв, а потім професор О. М. Снарський (1953–1964), професор І. М. Кухтін (1964–1967), доцент Л. Г. Каретніков (1967–1970), доцент В. М. Філатов (1970–1979), професор О. М. Адаменко (1980–1984), професор О. О. Орлов (1985–1996), професор Б. Й. Маєвський (1996–2014), доцент С. С. Куровець (2014–2019). Нині кафедру очолює доцент Т. В. Здерка.

Свій вклад у розвиток кафедри ГРН у різні роки внесли академік Академії наук України Г. Н. Доленко, член-кореспонденти Академії наук України М. Р. Ладиженський і П. Ф. Шпак, професори Г. Ю. Бойко, В. Г. Осадчий, Е. Б. Чекалюк, Н. Н. Гунька, М. І. Євдошук та інші відомі вчені.

Функціональна діяльність кафедри ГРН полягає в проведенні освітньої, методичної та науково-дослідної роботи у сфері нафтогазової геології.

Сьогодні фахівців готують за трьома ступенями вищої освіти: бакалавр, магістр, доктор філософії. Навчальний процес на кафедрі організовано так, щоб випускники були готові до самостійної відповідальної роботи відразу після закінчення університету. Такий рівень підготовки забезпечено введенням у навчальний план підготовки бакалаврів і магістрів курсових проєктів та дипломних робіт, у яких сту-

денти розробляють актуальні питання нафтогазової геології з використанням сучасних комп'ютерних засобів

Незважаючи на вагомий досягнення кафедра ГРН не зупиняє своєї натхненної праці, а постійно вдосконалюється, намагається впроваджувати новітні методи нафтогазогеологічних досліджень, тісно співпрацює із недавно створеними спорідненими кафедрами інших вишів України.

Відповідно до покладених завдань, кафедра ГРН проводить фундаментальні та прикладні наукові дослідження, пов'язані з розробленням та впровадженням у виробництво наукових і методичних основ прогнозування, пошуку, розвідки та розробки нафтових і газових родовищ. На кафедрі сформовано низку наукових напрямів, окремі з яких переросли в наукові школи. Одну з них очолює професор Б. Й. Маєвський, що вивчає вплив геодинамічних процесів на формування і нафтогазоносність осадових басейнів, у тому числі глибокостанурених горизонтів окремих регіонів України.

За 75 років свого існування кафедра ГРН підготувала близько 4000 фахівців-геологів, які успішно працювали та сьогодні працюють на виробництві, у науково-дослідних організаціях і вищих навчальних закладах. Із випускників кафедри близько 50 чоловік стали докторами наук, членами-кореспондентами та академіками НАН України та Білорусії. Серед них П. Ф. Шпак, Ю. М. Сеньковський, В. І. Кітик, В. А. Лапуть, М. І. Євдошук, М. І. Іванюта, Г. Ю. Бойко, В. В. Колодій, В. О. Краюшкін, М. І. Галабуда, Р. Ф. Гімер, Н. Н. Гунька, М. Р. Ковальчук, Ю. З. Крупський, Р. М. Новосилецький, О. О. Орлов, Я. М. Семчук, О. С. Ступка, В. М. Світлицький, І. В. Височанський, В. В. Гладун, В. О. Федішин, С. В. Ткачишин, Я. Г. Лазарук та інші.

Можна впевнено констатувати, що жодне родовище нафти чи газу за останні 70 років не було відкрито без участі випускників кафедри. На їхньому рахунку сотні відкритих та розвіданих родовищ, зокрема унікальне за запасами Шебелинське, великі – Долинське, Західнохрещищенське, Єфремівське, Яблунівське, Битків-Бабченське та багато інших. Окрім України, випускники кафедри успішно працюють за її межами.

Викладацький склад поступово омолоджується завдяки підготовці науковців із кращих випускників рідної кафедри. Молоді науковці – доктори геологічних наук: С. С. Куровець став проректором з науково-педагогічної роботи університету, В. Р. Хомин – завідувачем кафедри загальної, інженерної геології та гідрогеології, а доктор геолого-мінералогічних наук, професор, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки Б. Й. Маєвський та відомий науковець, один з найкращих знавців геології та нафтогазоносності Українських Карпат, Л. С. Мончак стали науковими консультантами кафедри.

Результати наукових розробок учених кафедри успішно використовуються в нафтогазовій промисловості України. Кафедра розвиває наукові, навчально-методичні та ділові міжнародні зв'язки із навчальними закладами, науково-дослідними і виробничими організаціями зарубіжних країн – Франції, Польщі, Білорусі.

Сьогодні, як ніколи, нафтогазова галузь визначає стан енергетики, економіки, безпеки та розвитку нашої держави. Це розуміють усі – і політики, і господарники, і науковці, і пересічні громадяни. Кафедра ГРН є головною випускною кафедрою України, що має право на підготовку фахівців за спеціальністю «Науки про Землю» та спеціалізацією «Геологія нафти і газу». А майбутнє кафедри ми пов'язуємо з нинішніми студентами та аспірантами, що вже впевнено роблять самостійні кроки в науці і, ми переконані, внесуть свою лепту у розвиток нафтової та газової промисловості нашої країни!

*Академік НАН України Мирослав ПАВЛЮК,
доктор геолого-мінералогічних наук Борис МАЄВСЬКИЙ,
доктор геологічних наук Сергій КУРОВЕЦЬ*